

Kapitaal Utrecht

Al sinds de jaren tachtig huist een bonte verscheidenheid aan grafische creatievelingen in het rijksmonument aan de Plompetorengracht in Utrecht. Maar nadat de gemeente de subsidiekraan in 2012 grotendeels dichtdraaide, verlieten het Grafisch Atelier Utrecht en het Centrum Beeldende Kunst Utrecht noodgedwongen het pand. Eind 2012 betrok een groep recent afgestudeerde grafici het monument om er een plek voor grafisch ambacht te verwezenlijken. Kapitaal Utrecht was geboren. Ontwerpers kunnen er maken, presenteren, verkopen en ontmoeten, vrijwel in één grote ruimte. Dit vraagt om een interieur dat flexibel is, een veelzijdig karakter kent en verschillende sferen kan creëren.

Auteur Anne Seghers **Fotograaf Marcel van der Burg**

Toen SWK030 in 2005 besloot om het pand aan te kopen, kreeg het eerst een make-over. Versseput Architecten voorzag het rijksmonument in 2006 van een grote tentoonstellingsruimte op de begane grond en een grafische werkplaats op de eerste verdieping. Toen de huurders in 2012 later het gebouw verlieten, dreigde leegstand. Een oproep voor ideeën om de achterblijvende zeefdrukapparatuur en etsmachines een tweede leven te geven, bracht een nieuw collectief op de been, Kapitaal. Zij wilden de grafische werkplaats voortzetten en deze uitbouwen tot een brandpunt voor grafisch ambacht. De gemeente Utrecht was zeer gecharmeerd van het initiatief en besloot Kapitaal het pand voor vier jaar in bruikleen te geven. Gedurende deze periode dient Kapitaal een draaiend businessmodel op poten te zetten om na vier pioniersjaren een zelfvoorzienende organisatie te zijn.

Dit zorgde ervoor dat Kapitaal groter kon dromen. Ze wilden dat de werkplaats een onderdeel zou zijn van een groter, samenwerkend systeem, gebonden door passie voor grafisch ontwerp. Zo geschiedde. In de werkplaats op de eerste

verdieping kunnen creatievelingen etsen en zeefdrukken. Na de zomer is het tevens mogelijk om te stencilprinten, vinyl te lasersnijden en te werken met een transferpers. Het resultaat kunnen ze vervolgens in de winkel op de begane grond verkopen. Op de begane grond bevinden zich ook flexwerkplekken. En ten slotte kan er getoost worden op het eindproduct in de 'huiskamer', de ontmoetingsplek met pingpongtafel. Voor het werk van grote namen transformeert Kapitaal geregeld tot expositieruimte. Op de werkplaats na, vindt alles plaats in de grote, rechthoekige ruimte van zevenhonderd vierkante meter op de begane grond. Deze plek moet dus enerzijds geschikt zijn voor de uiteenlopende functies, anderzijds moet hij ook in een mum van tijd leeg zijn voor lezingen, exposities of een borrel. Kapitaal boorde zijn netwerk aan en vond Mathijs Cremers (ZakenMaker), Gijsbert Worst (Atelier GSBRT) en Toon Welling (Studio Toon Welling) bereid om in een doorlooptijd van drie maanden een flexibel maar herkenbaar interieur te ontwerpen.

Het interieur bestaat uit een familie van multiplex meubels

Om verschillende soorten gebruik in de centrale ruimte te faciliteren, ontwierpen Mathijs Cremers (ZakenMaker), Gijsbert Worst (Atelier GSBRT) en Toon Welling (Studio Toon Welling) een wandmeubel waarin verrijdbare kasten kunnen worden weggeborgen. Als deze in de ruimte worden geplaatst, dienen ze als uitstalling van producten en afrekenbalie.

Vrijwillige basis

De interieurontwerpers hebben het gehele interieur op vrijwillige basis tot stand gebracht. Ze hebben de opdracht aangenomen uit een grote betrokkenheid bij het initiatief en vanwege de aanzienlijke ontwerpersvrijheid die in de opgave besloten lag. De enige randvoorwaarde die ze meekregen van Kapitaal waren een krap budget en de indeling van de ruimte in winkelfunctie, ontmoetingsplek en werkplekken. Voor de productie van het interieur is samengewerkt met I Love Deco.

die allemaal verplaatsbaar zijn. Zo staat in het winkelgedeelte een scala aan verrijdbare blokken. Ze hebben allemaal verschillende afmetingen en één zijde die volledig gesloten is en doen dienst als uitstalplek, opbergkast, tafel of vitrine. Als de winkel gesloten is of als er een feest of lezing plaatsvindt, plaatsen de Kapitalers de blokken tegen de muur. Hier hangt een wit wandmeubel van hergebruikte panelen, waar de verrijdbare meubels precies onder passen. Het wandmeubel omlijst op deze manier het gehele winkelmeubilair. Als de blokken onder het wandmeubel staan, hebben ze hun gesloten zijde richting de winkel staan. Op deze manier ontstaat een geheel gesloten meubelstuk dat opgaat in de achtergrond, waardoor het geen aandacht opeist bij een lezing of expositie. De drie ontwerpers maakten ook een reeks rechthoekige lampen van multiplex, die eveneens dienst doen als uitstalrekjes voor flyers, tijdschriften en kleine boeken. Deze lampen hangen laag boven de tafels en markeren zo de verschillende flexwerkplekken. Tegelijkertijd creëren ze enigszins intieme plekkjes in de enorme ruimte. En uiteraard

is flexibiliteit ook hier de leidraad. Alle lampen kunnen omhoog gehesen worden, zodat ze geen blokkade vormen wanneer bij een activiteit de gehele begane grond nodig is. De herkenbaarheid van de houten meubelserie zorgt voor een eenheid binnen alle verscheidenheid. Het meubilair zorgt ervoor dat bezoekers bij binnenkomst direct de verschillende activiteiten en functies herkennen. Het interieur kenmerkt zich door flexibiliteit en de mogelijkheid om met minimale ingrepen een sfeer te creëren in de immense ruimte. De meubels zijn allemaal 'plekmakers' die zonder wanden of muren een vertrek kunnen indelen in verschillende functies. Het risico van een ruimte waar alles moet kunnen, is dat er feitelijk niets gebeurt en dat de plek geen eigen identiteit heeft. De drie ontwerpers zijn niet in deze valkuil getrapt. Ze hebben een interieur gemaakt dat de uiteenlopende activiteiten in Kapitaal versterkt en de veelzijdigheid aan bezoekers roemt. Dat maakt dat Kapitaal een plek is die zich met recht hét creatieve brandpunt in Utrecht mag noemen.

1

2

1 Bovenin het pand bevindt zich de grafische werkplaats.
2 Achterin de ruimte op de begane grond bevinden zich flexplekken waar grafici kunnen overleggen en werken. De armaturen zijn speciaal vervaardigd voor Kapitaal en doen tevens dienst als display voor tijdschriften en flyers.